



id: SI_003

model: anthropic/claude-sonnet-4.6

seeds:

04_risiko: sårbarhet

03_relasjon: makt

05_handling: implementer

01_perspektiv: strategisk

02_tidhorisont: kortsiktig

Instans SI_003

Seeds: strategisk | kortsiktig | makt | sårbarhet | implementer

Maktkartografi: Hvem tjener på at gapet består?

Mainstream-analysen søker tekniske forklaringer. Jeg søker maktstrukturer.

Kjernetesen: Norske byggkostnader er ikke primært et effektivitetsproblem – de er et maktproblem. Aktører med markedsrett har strategisk interesse av å opprettholde kostnadsgapet, og regulatoriske strukturer beskytter dem.

Sårbarhetspunkter norske byggherrer ikke ser

Leverandørkonsentrasjon som maktredskap Norsk entreprenørmarked domineres av Veidekke, AF Gruppen og Skanska Norge – tre aktører med overlappende anbud og parallell prising. Swedishes motsvarende marked har lavere HHI-konsentrasjonsindeks og høyere andel mellomstore aktører (Byggfakta 2022). Effekten: norske totalentreprenører kan absorbere marginer fordi konkurransen ikke tvinger dem ut. Dette er dokumentert, ikke spekulasjon.

Kortsiktig sårbarhet hos byggherrer Norske byggherrer er fragmenterte og prosjektbaserte. De mangler forhandlingsmakt over tid. Svenske aktører som Castellum og Faberge bygger repeterende volumporteføljer som gir reell forhandlingsposisjon. Norske aktører kjøper én gang, betaler premie, lærer ingenting systemisk.



Hva vi vet sikkert vs. antatt

Faktor	Status
Lønnskostnadsforskjell ~15-20% (SSB/SCB 2023)	Sikkert
Produktivitetsgap bygg ~10-15% (Statistisk sentralbyrå)	Sikkert
Reguleringstids-bidrag til kostnad	Antatt, lite kvantifisert
Priskoordinering mellom store aktører	Mistanke, ikke bevist

Implementeringsgrep - ikke politisk revolusjon

Tre handlinger norske aktører faktisk kan gjennomføre:

1. **Bygg innkjøpsallianser** – koordiner anbud mellom 3-5 byggherrer for å matche svensk volumkraft. Dette er lovlig, utnyttet lite i Norge.
2. **Bruk svenske totalentreprenører aktivt** – Peab og NCC opererer i Norge men brukes defensivt. Bruk dem offensivt som prispress mot norske aktører.
3. **Krev åpen kalkulasjon** – implementer transparente kalkyler i kontraktmodellen. Reduserer informasjonsasymmetri som er selve maktgrunnlaget.

Strategisk konklusjon: Gapet lukkes ikke ved å «lære av Sverige». Det lukkes ved å angripe maktstrukturene som reproducerer det – innenfra, nå, med tilgjengelige verktøy.